

sincs, hogy a megjelenő könyvekre felfigyeljen, a sajtó tökéletes közönnyel megy el a könyvtermés mellett, az amúgy is nagy tavaszi könyvtermésnek aztán hirtelen nyakára hág a könyvnapit nyolcvan-száz kötet, vele a kiadók hirdetési rohama, mely a villámháborúk tempójával akarja a közönség ízlését befolyásolni, s a roppant tömegű könyv éppen a tájékozatlan könyvvásárló réteget zavarja össze. Ekkép szó sincs arról, hogy a könyvnapok az ideális, tehát gondosan válogató vásárlásra nevelnék a közönséget. Amíg a könyvnap előtti hajszás könyvdömping s a kiadók inkább üzleti, mint kulturális erőfeszítése nem válik céltudatos, rendszeres, nyugodt tempóban haladó tervszerű munkává, amíg minden kiadó egy-egy föltételezett konjunktúra esélyeit akarja kihasználni, addig a könyvnapok egyre inkább távolodni fognak igazi értelműktől, s üzleti jelentőségük továbbra sem fog erkölcsi és kulturális jelentőséggé nemesedni. Az olyan vegyes kivitelű jószándékokra pedig, amilyen az idén lobbant fel, továbbra is Kármán szavai fognak találni: „Valljunk igazat! Ott megállapodtunk, ahol elkezdettük. Egy kis zsidóság, egy kis forrongás az egész dolog summája.“

SZABÓ ZOLTÁN

KÜLPOLITIKAI SZEMLE

Orosz támadás Gharkovnál; nagy német ellenoffenzíva — Harcok északon és a Krimi félszigeten; Keres bevétele: Szebasztopol ostroma — Páncélsata Líbiában — A nyugateurópai légiháború — Japán támadások a Csendes-óceánon; Amerika és Mexikó; az amerikai francia gyarmatok sorsa — Az angol-amerikai-szovjetorosz szerződés — A csehországi események — Kállay miniszterelnök a Führernél

MÁJUS KÖZEPÉN nagy csata bontakozott ki Charkov környékén. A később érkezett jelentésekből kiderült, hogy az orosz erők hatalmas páncélostámadást intéztek a németek ellen, akik hasonló energiával feleltek. A mintegy két-három hétre terjedt küzdelem némileg bevezetője volt a tavaszi háborús eseményeknek. A német vélemények azt tartják, hogy Timosenko páncélosai azért támadtak, hogy megelőzzék a tavaszi német offenzívát. Az orosz támadás célja az lett volna, hogy a végső teljes felvonulás előtt összezavarják a német kibontakozást. A rendkívül kiterjedt charkovi csata, mely az oroszok nagy veszteségeivel végződött, ennyiben tett szert valóban döntő külpolitikai érdekességre. A tavaszi oífenzíva időpontjának kérdése ugyanis állandó problémája volt a szovjet-orosz vezetésnek, mely egyre határozottabban sürgette a nyugati hatalmak közbelépését. A nyugati fíront kérdése változatlanul aktuális s a charkovi támadás mintegy keletről jött bevezetése akart lenni annak a nagy erőfeszítésnek, melynek végcélja az volt, hogy a Szovjetúnió az Atlanti-óceán felől tehermentesíttessék.

A charkovi, tehát a középső frontszakasz roppant küzdelmei azonban mit sem változtattak a tél óta kialakult hadi helyzeten. A szovjet itt nyugatabbra akarta tolni hadállásait s meg akarta bénítani a német felvonulási és utánpótlási vonalakat. A nagy támadás után azonban itt a frontszakasz újra megmerevedett. A tavasz előrehaladtával annál nagyobb élénkség vett erőt az északi vonalakon. Ez a rész nemcsak a finnek miatt fontos, hanem azért is, mert Murmanszkon át folynak az amerikai-angol szállítások, melyeket dél felé, Oroszország belsejébe a nem egyszer veszélyeztetett Murmanszavasút közvetít. Hogy Németország akkora érdeklődést tanúsít az itteni kérdések iránt, az elsősorban a murmanszki vasútnak és a rajta történő

szállításoknak szól. Már Murmanszk tengeri bejárata előtt ott cirkálnak a német tengeralattjárók és repülőgépek s jelentős károkat okoznak az angol-amerikai szállítmányoknak. Az angol politika ismeri Murmanszk jelentőségét. Murmanszk pedig elválaszthatatlanul összenőtt a finn problémával. Innen származnak azok az amerikai találgatások és diplomáciai akciók, amelyek időről-időre a finneknek a háborúból való kilépéséről szóltak. Ám a finn sajtó és közvélemény változatlanul kitart oroszellenes álláspontja mellett, amiben kétségtelen része van a német csapatok jelenlétének is. A Finnországra vonatkozó különböző feltételezésekre különben világos választ adott a német és finn vezetés részéről Hitler vezér és kancellárnak Mannerheim tábornagnál nemrég tett látogatása, melynek okául a tábornagy hetvenötödik születésnapja szolgált, de amely alkalommal az északi helyzet nyilván részletes megbeszélés tárgya volt. A német csapatok itt újra mozgásban vannak; Szentpétervár ostroma megelégnült s szorosabbra vonták a város védőit körülzáró gyűrűt; a szovjet csapatok pedig újabb és újabb kitérési kísérletekkel felelnek. Az északi front egyre nagyobb jelentőségre tesz szert; a merevebb középső frontszakasszal szemben itt egyre fontosabb események várhatók, melyek mind a nyugati hadihelyzettel és az esetleges északi akciókkal kapcsolatosak.

A délorosz szakaszon annál nagyobb volt az élénkség. Alig a charkovi csata után megmozdultak a Krímben álló német csapatok s előretörték a keresi félsziget irányában. Itt és Szebasztopolban még tartották magukat az oroszok nagy erődítmények betonsáncjai, sziklafedezékai mögött. A német támadás célja az volt, hogy szabaddá tegye a keresi félszigetről a Kaukázus felé vezető utat. Jelentős nyomással sikerült az orosz erők felmorzsolása a keresi félszigeten s utána az offenzíva Szebasztopol erődítései ellen fordult. Keres elfoglalását ugyanis addig nem gyümölcsöztetheti Németország a délkeletoroszországi, valamint a közélkeleti diplomáciai és hadvezetés szempontjából —itt Törökországra és a Kaukázusra gondolunk —, ameddig Szebasztopol birtokában az orosz uralkodik a Fekete-tengeren. Így még mindig fennáll az a lehetőség, hogy a Fekete-tengerre netán betörő nyugati tengeri erők Szebasztopol támogatása alatt ellensúlyoznák a német hadműveleteket. Az erődítések rendkívül terjedelmesek és szilárdak; a sziklába beépített tüzérségi állásokkal szemben, jelentik a németek, nem elég hatályosak a folytonos légi támadások; itt minden talpalatnyi helyet és állást gyalogsági rohammal kell elfoglalniok. A hivatott értékelések sejtetni engedik, hogy a keresi támadással, még inkább Szebasztopol ostromával tulajdonképpen már megkezdődött az a német offenzíva, melyről a nyugati és az orosz politika azt tartotta, hogy annak alaposan elébe vágott a charkovi csata. A német támadások ugyanis fokozódnak úgy Szebasztopol előtt, mint északon s nyomukban mozgásba jött az egész front. S itt nemcsak a reguláris csapatok hadműveleteire kell gondolnunk. A középső frontszakaszon is élénkség uralkodik, de más szempontból. Az orosz küzdelem súlyát itt az irreguláris frontmögötti alakulatok, az ú.n. partizánok vették át. Ezek részben a lakosság bolsevista elemeiből, részben leeresztett ejtőernyősökből alakultak, de igen nagy számmal vannak közöttük olyan elemek is, melyek tulajdonképpen csak kiszakadt részei a nagy német támadásokkor szétszórt egyes orosz egységeknek s a roppant kelet európai térségben most e kisebb csoportokkal kell megküzdeniök a német és szövetséges megszállóknak; a partizánok elleni küzdelem említésekor a hadijelentések kiemelik a magyar csapatok érdemeit, akárcsak a charkovi csatában tanúsított magatartásukat.

De nemcsak északon élénkült meg a küzdelem, hanem példátlan heveségre tett szert Líbiában is. A sivatagi csatában épúgy a páncélos erőké a küzdelem súlya, mint északon. A nagy német-olasz páncélos offenzívának

célja az angoloknak Líbiából való kiszorítása. Az angolok mellett itt igen nagy szerepet kaptak a francia gaullista osztagok is. A rendkívül kiterjedt terepen hullámzó küzdelem eddigi szakasza, a német és olasz jelentések szerint, a tengelyhatalmak előretöréséről tanúskodik. Bir Hacheim elfoglalása után a német páncélosok most már az angol megszállás alatt lévő Tobrukot tüzték ki céljukul. A líbiai csata a maga külön, önértékű voltában a tengely hadműveletei számára azért jelent fontosságot, mert bizonyos mértékben elejét veheti annak, hogy az angolokkal szövetséget kötött gaullista erők középafrikai érvényesülésük után Észak-Afrikában is éreztessék hatásukat a Laval- és Pétain-féle Franciaország gyarmatainak szomszédságában.

Mialatt a keleteurópai fronton a tavasz egyre lángolóbb küzdelmekre ösztönzi a szembenálló feleket, a szovjetország vezetés annál jobban sürgeti a nyugati front felállítását. A nyugati front kérdésében az angol kormányzat eddig meglehetősen óvatosságot tanúsított. A közvélemény azonban annál jobban sürgette a kontinentális hadműveleteket s német részről nem győzik eléggé kiemelni azoknak az intim kapcsolatoknak európaellenes jelentőségét, ahogy az angol baloldali közvélemény reagál a Szovjetunió kívánásaira. Az angol kormányzat is elismerte nem egy hivatalos nyilatkozatában a remény értékét, hogy a nyugateurópai állások felvonultatása igen kívánatos és szükséges lenne, ám egyelőre nem bocsátkoztak a megoldás részleteibe. Londonban igen nagy figyelemmel kísérték a charkovi csatát, ám utóbb a remények lelohadtak, mert a csata nem hozott döntést. Így az angol vezetés egyelőre csak a Németország elleni éjszakai légitámadások szaporításával igyekezett meggyőzni a Szovjetuniót növekvő aktivitásáról. A német megnyilatkozások azonban nevetségeseknek mondják azokat az angol állításokat, melyek szerint egyes német városokat — pl. Köln — ezer, meg ezer angol repülőgép támadott volna. Németországban nem hederítenek az angoloknak arra a feltételezésére, mely szerint az angolszász hatalmak azon az úton vannak, hogy megszerezzék a légi fölényt, vagy legalább is kiegyenlítsék a német támadások eddigi veszteségeit. Német részről a német vezetés és a társadalom változatlan győzelmi elszántságát helyezik szembe az angol-szovjet-propaganda állításaival s kifejtik, hogy a szenvedések és megpróbáltatások nem tartják vissza a küzdelem további vállalásától azt a német népet, mely tudja és elvárja, hogy győzelme egyetemes érvényű legyen.

Német részről tehát nyugalommal fogadják az angol propaganda állításait s nyugalommal reagálnak a légitámadásokról szóló híresztelésekre. Felháborodással és fájdalommal veszik tudomásul az angolok éjjeli légitámadásait, melyeknek célpontja Rostock és Lübeck után Köln volt. Kiemelik, hogy az angol bombák elsősorban templomokat és műemlékeket tettek tönkre, de tagadják a légitámadás általános hatását. Az angol légitámadások viszonzására a német légierők újra erős támadásokat intéztek az angol szárazföld ellen. A német műemlékvárosok elleni támadásokat Canterbury és más angol városok bombázásával viszonozták. Ugyanekkor az angolok ismételt légitámadásokat intéztek Párizs környékének bázisai és üzemei ellen.

Német részről kiemelik, hogy ezek a légitámadások mind arra szolgálnak, hogy megnyugtassák az aggódó és bizalmatlan Szovjetuniót. Mivel az angol vezetés nem látja még elérkezettnek a szárazföldi akció idejét, ezért igyekezik e légitámadásokkal meggyőzni a szovjetet európai aktivitásáról. A partraszállás kérdése azonban tovább foglalkoztatja az angol és az orosz politikai közvéleményt. A német értelmezések erre azzal felelnek, hogy rámutatnak arra, hogy a nyugati partvidék megtámadhatatlanul meg van erősítve. Valóban rendkívüli probléma, hol is történhetné meg a sokat

emlegetett partraszállás, melyben az angolok mellett résztvennének az Észak-Irországba egyre nagyobb számban érkező amerikai osztagok is. Nem kétséges, hogy amennyiben természetesen nem lenne a francia partvidék teljesen megerősítve, ez a partraszállás elsősorban a francia partokat érintené. Innét van Franciaország rendkívüli fontossága a mai német politika szempontjából. Innét az az óvatosság is, ahogy a különben erősen németbarát Laval kezeli az angol-amerikai kérdést; a francia kormányférfiak ugyanis óvakodnak attól, hogy hazájuk újra hadszíntérré váljék. Viszont a belga-holland partvidéket annyira megerősítették a németek, hogy az angol kísérlet már csak taktikai szempontokból sem irányulhat ezekre a különben közeli partokra. Az amerikai szállítmányok iránya elárulja az angol-amerikai inváziós hadvezetés tendenciáit. Az írországi bázis arra utal, hogy a nyugati francia partvidékek pl. Bordeaux környékének fokozottabb jelentősége lesz a jövőben a német partvédelem szempontjából is, hiszen a Franciaország elleni légitámadások jórésze éppen ezt a környéket sújtja.

A nyugateurópai kérdések megélénkülése azonban nemcsak a légi-háború fokozásában nyilatkozott. A nyugateurópai fejlemények kibontakozása új lendületet adott a megszállott francia területeken egyre jobban elharapódzó merénylethullámnak is, melyben egyszerre ismerhetők fel gaullista és kommunista elemek. Laval kormánya mindkettő ellen küzd és így a merényletek dolga nemcsak a német hatóságoknak, hanem a kényes helyzetű Laval-kormánynak is gondot okoz. A rendkívül erőlyes német elhárítás és megelőzés e tekintetben együttműködik a hivatalos francia politikával. Ennek az együttműködésnek egyik jele, hogy Laval egyre többet jelenik meg Párizsban és megszállott területen; a német uralom alatt lévő francia részen is megélénkül a francia politikai élet, keresvén a megoldás és kibontakozás útjait. A hivatalos francia kormánypolitika nem egy nyilatkozatban arról beszélt, hogy ez a megoldás csak egyetemes európai lehet s Franciaország helyét Németország oldalán jelöli ki az új Európában.

A nyugateurópai és oroszországi események azonban Közép-Európában is mozgást keltettek. A cseh kérdés újra aktuálisá vált, ha a német hatóságok erőlyes büntető és megelőző akciója igyekszik is elvenni ennek az aktualitásnak életét. Ismeretlen tettesek merényletet követtek el májusban Heydrich helyettes birodalmi protektor ellen, aki később sérüléseibe belehalt. Heydrich utódja Daluge rendőrzvezérezredes, SS-vezető lett, aki rendkívüli eréllyel fogott a csehországi helyzet rendezéséhez. A német hatóságok és a kínos helyzetbe került protektorátusi kormánykörök nézete szerint a merényletet vagy angol zsoldban álló egyének, vagy ejtőernyősök követtek el. Felkutatásukra a cseh kormányzat és a német nyomozás mindent megtett. Német részről pedig számos kivégzéssel feleltek a Heydrich elleni merényletre. A nagyszámban végrehajtott kivégzések arról tanúskodtak, hogy a cseh társadalom tisztogatásra szorult s benne erős gyökeret vertek a Benes-féle emigráns-mozgalom ösztönzései. A cseh kormány számos népgyűlést rendezett, mely a cseh népnek és kormánynak a német uralom iránti lojalitását bizonyítják; mindez azonban addig nem győzheti meg a német hatóságokat, amíg Heydrich merényleti szabadon járnak. A Heydrich elleni merénylet világosan összefügg a nyugati politika megélénkülésével, illetve szándékaival, — Németország nem túrheti, hogy hátában, Közép-Európában Csehország újra németellenes nyugati politikai expozitúra legyen s a német politika valóban mindent megtesz, hogy ezt a lehetőséget megakadályozza.

Ugyanekkor azonban a cseh emigráns-politika rendkívül tevékeny működést fejt ki Londonban és Washingtonban. Számít az angol kormány

nyugati aktivitására és még inkább arra a fokozódó érdeklődésre, ahogy Amerika a japán hadviselésen túl az európai eseményekbe bekapcsolódik. Ennek az aktivitásnak tulajdonítják — Benes tevékenysége mellett — az Amerikai Egyesült Államoknak a délkelet európai államokhoz intézett hadüzenetét; a Magyarországgal, Romániával és Bulgáriával ilymódon bekövetkezett hadiállapot azonban már csak tényleges helyzetet szentesít, mely elsősorban is a délkelet európai kormányoknak a tengely melletti aktív állásfoglalásából keletkezett.

Az európai fejleményeknél azonban jobban leköti egyelőre Amerika figyelmét a csendesóceáni hadi helyzet. Japán továbbra is kezében tartja a kezdeményezést. A Midway-szigetek körül rendkívül kiterjedt és nagyhatású légi és tengeri csata folyt, mely nyilván elhatározó jelentőségű volt a csendesóceáni japán tengeri hadviselésre vonatkozólag. Ugyanekkor Japán nagy lendülettel támadott a Csendes-óceán egyéb pontjain is. Az ausztráliai kérdés újra előtérbe került s japán tengeralattjárók jelentek meg Sidney kikötőjénél. A Csendes-óceán északi részén, az amerikai és ázsiai szárazföldet összekötő Aleuti-szigeteken szintén hatalmas lendülettel foglalt el néhány szigetet a japán tengeri hadviselés, mely szigetekről az amerikai jelentések utólag azt jelentették, hogy lakatlanok. Ugyanekkor a japán erők Összebombázták Dutch Harbour itteni kikötőjét is. E hadművelet célja az volt, hogy elvágják egymástól Amerikát és a Szovjetuniót, illetve tengeri szállítások céljaira a Behring-szorost használhatatlanná tegyék.

Japán különben tovább folytatja előretörését az ázsiai szárazföldön. Mint utóbbi szemléinkben erről már beszéltünk, a japán hadművelet most nem is annyira India, vagy Ceylon ellen fordulnak, hanem inkább a kínai kérdés elintézését tűzik ki céljukul. A japán hadvezetés Burmából Kína belseje ellen koncentrált igen nagy erőket s így akarja egyfelől Csungking kormányát elzárni az indiai utak és az angolszász fegyverszállítási lehetőségek elől, másfelől pedig így akarja rákényszeríteni Csangkaisek Kínáját a japánokkal való megegyezésre.

Ezalatt Amerika Roosevelt vezetése alatt mind erősebben dolgozik az amerikai kontinens teljes egységesítésén. Az USA számára ez az egységesítés kétségtelenül a háború legjelentősebb változásai közé tartozik. Az északamerikai hatások fokról fokra elhallgattatják a bizonyos tengelybarát és antibolsevista irányban elhajló Argentínából felhangzó ellenzéki nyilatkozatokat s ugyanekkor teljesen északamerikai befolyás alá vonják az összes amerikai államokat. Jól látható ez Mexikó példáján is, mely utóbbi az USA befolyására deklarálta a tengelyhatalmakkal a hadiállapotot; a mexikói partvidéket hadiállapotba helyezték s a mexikói flotta egyesült az északamerikai tengeri erőkkel. Ezekre a rendkívüli támadásokra a német tengeralattjáró-veszély miatt volt szükség. Ugyanez az ok készteti arra az USA-t, hogy fellépjen a középamerikai francia gyarmatok ügyében. A Francia Bank aranyát őrző Martinique-ről állandó volt a gyanú, hogy német tengeralattjáró-támaszponttá emelkedhetik Vichy és Berlin viszonya következtében; Roosevelt politikája most elérte a sziget demilitarizálását, illetve mint hírlik, rövidesen bekövetkező teljes amerikai ellenőrzését. Ugyanez a sors vár, halljuk, Francia-Guyanára is. A régi nagy francia gyarmatbirodalom utolsó maradványai így kerülnek fokról fokra az USA befolyása alá; Laval kormánya pedig tudomásul veszi a szükséghelyzetet, mivel ez a kormányzat elsősorban európai érdeklődésű s azt tartja, hogy Németország kelet európai harca a bolsevizmus ellen egyben Franciaország küzdelme is.

Amerikában különben szintén fokozott figyelemmel kísérik az oroszországi háborús eseményeket s azt tartják, hogy itt Anglia és Amerika erélyesebb támogatására van szükség. Az amerikai fegyverszállítások tempója

tehát nem szünetel Oroszország felé; mondják, hogy a charkovi támadásra is az angol-amerikai szállítmányok szaporodása adta az indítást. Azonban Amerika mégis bizonyos tartózkodást tanúsít a Szovjetunió társadalmi valóságai iránt, amit viszont Angliáról nem állíthatunk. Am mindkét angolszász állam vezető köreiből élénken számítanak a háború szovjet gazdasági következményeire. Mindkét angolszász állam mellett van, hogy az orosz társadalmi és gazdasági rendszerben bizonyos „liberális“ lazulás következék, ami természetesen óriási lehetőségeket jelent a termelés és az angol-amerikai tőke és ipar számára.

Az új angolszász támadó szellemnek nemcsak a Németország elleni és a németek által annyira elítélt légi támadások a tanujelei. Csak június közepére lett nyilvánossá az az esemény, melynek a német diplomácia kevés, az angolszász és orosz vezetés azonban annál nagyobb jelentőséget tulajdonít. Ez az esemény az angol-orosz, illetve az amerikai-orosz katonai és politikai szövetség megkötése a háború tartamára, illetve az utána következő húsz esztendőre. A szerződést maga Molotov személyesen kötötte, aki május végén személyesen járt a legnagyobb titokban Londonban és Washingtonban. Német részről azt hangoztatják, hogy ez a szerződés a kölcsönös bizalmatlanság és az „öngyilkosok“ aggodásának jele. Ilymódon német részről a szerződés értékelése természetesen nem részesülhet akkora figyelemben, mint például az 1939-es szerződés, mely új fordulatot adott akkoriban a nyugati hatalmakkal szemben a világpolitikának. A szerződésben a felek kifejtik, hogy nem törekcszenek területi nyereségre s hogy a háború befejezése után húsz évre még érvényben tartják Európának a támadástól való visszatartására meg egyezsüket. A szerződés a „támadó“ államok ellen irányul s igen érdekes pontjai rendelkeznek a Szovjetuniónak Anglia által garantált határai-ról. Ezek a határok nyilvánvalóan az 1939-es határok, viszont Lengyelország nyugaton találna a kelet-lengyelországi ukrán területekért kárpótlást. Ez utóbbi szempont joggal kihívta a németek figyelmét. A lengyel kérdést aránylag simábban oldotta meg a szerződés, mint a balti problémát. Németországban ezzel kapcsolatban szemére hányják Angliának, hogy elárulta a balti államokat, mivel elismerte a Szovjetuniónak fölöttük való felségjogait. A Szovjet épp ily előnyökre tett szert elméletileg a szerződés következtében Finnországban, ahol megtarthatná területi nyereségét, ám még ehhez Hankót is követelte és állítólag igényt formált az Aaland-szigetekre is, mely utóbbi pontot Churchill még a svédekkel való megbeszéléstől is függővé tette. A szerződés különben kimondja a nyugati front megnyitásának szükségességét s mintegy kötelezi Angliát, hogy még 1942 folyamán felállítja ezt a frontot. Hasonló tartalmú szerződést kötött Molotov Amerikával is. Ilymódon a Szovjetunió és az angolszász hatalmak előre felrajzolták a győzelmük után követendő politika körvonalait, lehetőségeit. Német részről kiemelik, hogy a szerződés Angliának Európával szembeni árulásáról tanúskodik s hogy a háború végére, angolszász-GPU-rendőrruralmat akar rendszeresíteni Európa fölött. A német értékelések egyébként a Szovjetunió és Anglia kétségbeesett lépésének mondják a szerződés megkötését s benne a fokozott kölcsönös bizalmatlankodás jelét keresik a Szovjetunió és Anglia fölött.

E szerződés jelentőségét azonban mégis a harcterek döntenek el. Diplomáciai érdekessége egyelőre annyi, hogy a Németország által megteremtett egységes Európa peremének két kívülálló állama szövetségzett egymással ez ellen az európai megoldás ellen, mely mindkettőjüket innét kizárja. A német kommentárok egyébként arról is beszélnek, hogy a szerződés már csak azért is európaellenes, mivel a bolsevizmus elleni harcban Európa összes nemzetei képviseltetik magukat, az angolok kivételével. A szovjet-orosz-angol szerződés jelentőségét tehát majd ismét a katonai események igazolják. Értéke-

lése is addig kell hogy várásson magára. De ez az értékelés feltétlenül egyik legérdekesebb fejezete lesz a diplomácia legújabb történetének.

A szovjetorosz-angol szerződést rendkívüli megegyéssel fogadta az angol társadalom. Az angolszász és orosz kormányférfiak közti táviratok mellett erről tanúskodnak az angol parlamentáris élet visszhangjai. Eden helyzete, mint hírlik, a szerződés által megerősödött s az angol politika előtt igazolást nyert az a támadó szellemű diplomácia, mellyel Eden már hosszú ideje kivívta magának a tengelyhatalmak vezéreinek fokozott helytelenítését. Német részről az orosz harcterek eseményeire hivatkoznak s az Eden-féle támadó diplomáciában csupán a nyugtalan és bizalmatlan orosz partner megnyugtatót keresik.

Az orosz harcterek eseményei azonban a legközelebről a keletközép-európai államokat érintik. Németország változatlan figyelemmel kíséri Kelet-Középeurópa belső eseményeit. A magyar viszonylatokkal kapcsolatban úgy látják német részről, hogy Kállay Miklós kormányzata a belső megerősödés és egység jegyében indul. Ez az egység, mondják, kiválóan alkalmassá teszi Magyarországot a bolsevizmus elleni küzdelemre, melyet az új miniszterelnök és külügyminiszter is annyiszor hangoztatott. Kállay Miklósnak június elején a Führer főhadiszállásán tett látogatása a kommentárok szerint tanújele volt a belsőséges magyar-német viszonyoknak s egyben bizonyítéka annak is, hogy Magyarország kormánya kiveszi részét a bolsevizmus elleni háborúból. E politika jelei Kállay Miklósnak a hadrakelt csapatokhoz intézett buzdító szavai, melyeket német részről nem mulasztanak el kellően értékelni. Ugyanekkor német részről igen nagy figyelemmel kísérik a magyarországi termelést és gazdasági fejlődést. Miközben pedig a magyar-német viszony az eddigi vágányokon fejlődik tovább, a magyar külpolitikának újabb és erélyes profilja bontakozik ki Délkelet-Európa egyéb kérdéseiben. Ugyanis lehetetlen nem értékelnünk egy erőteljes külpolitika jeleiként akár a miniszterelnök, akár a külpolitikai sajtóosztály vezetőjének határozott erdélyi beszédeit, melyek Magyarország erdélyi jogairól és helytállásáról beszéltek s visszautasítottak minden olyan törekvést és jelenséget, mely egyoldalúan megzavarhatná ma a délkeleteurópai helyzetet.

GOGOLÁK LAJOS

A MAGYAR SZÍNJÁTSZÁS EGY ÉVE

A LEGUTÓBBI SZÍNHÁZI ÉV nagy változásokat hozott a fővárosi a Madách Színház élére Pünkösti Andor, az Andrassy Színház élére Vaszary János került. Bubik Árpád a Fővárosi Operettszínház vezetését vette át, Bókay János pedig a Vígszínház igazgatásába kapcsolódott bele.

A színházak nagy késéssel kezdhették meg munkájukat, mert a Színművészeti Kamara csak augusztusban adta ki a színiigazgatói koncessziókat. Sietve indult meg a szervezkedés, de a színházak legnagyobb része így is csak szeptember vége felé nyithatta meg kapuit.

A Nemzeti Színház idei működése közönségsiker tekintetében kielégítőnek mondható. Az évekkal ezelőtt létesített zsúfolt bérlet biztosította a telt házakat, bár a nagyszámú és kapkodva készült produkciók az előadások művészi színvonalának csökkenését eredményezték. Németh Antal igazgató nem hajlandó felhagyni extenzív és expanzív színházpolitikájával, és még most is tovább növeli az előadások számát. A Nemzeti